

biodiversitat

Breus notes sobre fauna auxiliar en vinya

Sympetrum sanguineum. Libèl·lula. Paulo Barros.

La Fundació Global Nature i La Unió han publicat en format digital una petita guia per conèixer com podem afavorir la biodiversitat de macroorganismes a la vinya i com repercutiran les accions en la salut del sistema. En aquest article escollim alguna de la fauna que podem fomentar i us n'expliquem característiques bàsiques.

TEXT: REDACCIÓ. A PARTIR DE LA GUIA DEL PROJECTE PARTNERSHIP FOR BIODIVERSITY. IMATGES: GILLES SAN MARTÍN. CRISTINA CARLOS / AVDID

Aconseguir un entorn equilibrat i divers és bàsic perquè els cultius produeixin sense patir els efectes de plagues i malalties. Es tracta de fer el sistema més complex, d'entendre que l'entorn agrícola no està constituït solament del cultiu i del sòl, sinó que es tracta d'un ecosistema on intervien multitud de micro i macroorganismes que li donen vida de manera equilibrada.

Fomentar aquests organismes és una de les missions que hem posar-nos com a prioritària si volem mantenir la finca saludable. Es tracta de crear infraestructures ecològiques, és a dir espais atractius per les espècies que ens poden ser útils.

Les infraestructures interessants a la vinya

Els **closos** són típicament línies d'arbres o matolls, però també herbàcies, que creixen naturalment o es planten en zones no cultivades. Ofereixen ombra i espais de nidificació d'aus i plantes atractives per a insectes i altra fauna auxiliar.

Entenem per **coberta vegetal** aquella vegetació que creix de forma espontània o bé que ha estat sembrada entre fileres de ceps. A més d'ajudar a evitar la degradació del sòl, atrau també la fauna auxiliar. En algunes zones no es pot mantenir tot l'any per la possible competència hídrica amb el cep.

Les **illes de vegetació** connecten els principals hàbitats entre ells: els boscos i les zones arbustives potencien la presència d'alguns organismes beneficiosos per a la vinya com poden ser les marietes, els aràcnids, els rèptils i algunes aus i aquestes illes n'afavoreixen la difusió per la vinya.

Les **parets de pedra seca**, tan comunes als nostres camps, també són un infraestructura ecològica, ja que donen refugi a rèptils, aus i insectes. Les cases o els coberts abandonats són igualment un atractiu per a ratpenats i algunes aus.

Els **boscors** i les **àrees arbustives** potencien la presència d'alguns organismes beneficiosos per a la vinya com poden ser les marietes, els aràcnids, els rèptils i algunes aus.

Els artròpods: insectes, aranyes i àcars

Molts insectes poden limitar l'expansió de les plagues ens els conreus. Poden actuar com a depredadors o com a parasitoides. Els depredadors cacen les seves preses per menjar-se-les, com les marietes o les crisopes, i els parasitoides viuen dins o fora de la presa i se'n van alimentant fins que l'acaben matant inexorablement, com les larves de determinats himenòpters els ous dels quals són dipositats dins o al costat d'una larva d'una altra espècie perquè se n'alimentin. A més d'aquestes funcions, hi ha insectes que estimulen i acceleren la descomposició de la matèria orgànica separant o fent bocins excrements, plantes i animals morts.

Alguns dels insectes beneficiosos més coneguts són **les marietes**. Tenim diferents espècies a més de l'arxiconeguda *Coccinella septempunctata*, amb els típics èlitres vermells amb tres taques negres a cada un i una setèima entre els dos èlitres. En estadi larvari, la majoria de les marietes s'alimenten d'insectes petits i de cos tou, com els pugons o les nimfes de psil·les. Per tant, és interessant reconèixer les larves i no confondre-les amb insectes plagues. La que segurament trenca més esquemes és la *Stethorus punctillum*, una marieta més petita, que en forma adulta és de color fosc. En forma larvària s'alimenta d'àcars, però per la seva aparença -de color gris amb potes visibles-, es pot confondre amb el cotonet.

Un altre grup d'insectes interessants a causa

- 01. Pupa i larva de sírfid.
- 02. *Campoplex capitator* (vespa).
- 03. *Stethorus punctillum*, de la família de les marietes.
- 04. Larva de *Chrysoperla* sp. o crisopa
- 05. Larva de *Scymnus* sp.

Els **himenòpters** són un grup d'insectes els més coneguts dels quals són les vespes, les abelles i les formigues. Però hi ha altres himenòpters que són, com hem dit abans, parasitoids. Entre els himenòpters interessants per a la vinya tenim el *Campoplex capitator*, un microhimenòpter parasitoid del corc de la vinya

Els **dípters** són insectes que es caracteritzen per **tenir només un parell d'ales per volar**. Sumen aproximadament un milió d'espècies. Alguns dípters són interessants per al control de plagues. Destaquen entre ells els **sírfids**, depredadors en el seu estadi larvari. Els adults, que mostren uns colors similars a les abelles o les vespes (ratlles grogues i negres) per poder fugir dels seus propis depredadors, s'alimenten de margarides, camamilla, calèndula, xicoires i cards, entre altres.

Els **mírids** i els antocòrids són dues famílies d'heteròpters que són grans depredadors, sobretot en horta. Tant el adults com les nimfes s'alimenten d'altres artròpodes petits.

El que coneixem com a **libèl·lules** necessiten un punt d'aigua, però com que poden dispersar-se molt poden veure's en vinya. Durant la seva etapa adulta s'alimenten de molts insectes terrestres. Podem distingir entre els **cavallets del diable** i els **espiadimonis**. Ambdós són de l'ordre dels odonats, però els primers són anisòpters i tenen el cos gruixut i, en repòs, les ales perpendiculars; els segons són zigòpters i tenen abdomen prim i ales paral·leles.

Dins del grup dels aràcnids hi ha grans depredadors: determinats àcars (fitoseïds), les aranyes i els opilions. Les **aranyes** representen, a la vinya, el 95% dels depredadors. Contribueixen de manera eficient al control de plagues. No totes construeixen la típica teranyina de cercles concèntrics; n'hi ha que viuen al sòl i que són igualment efectives.

Els **opilions** es diferencien perquè tenen un cos molt petit en comparació amb unes potes molt llargues i primes. S'alimenten de petits insectes, encara que algunes espècies també poden consumir material en descomposició i fongs.

Els rèptils, les aus i els mamífers

Els **llangardaixos**, les **sargantanes**, els **dragons** i les **serps** són més habituals a les parets de pedra seca, als closos i als boscos o zones de matoll. La seva dieta inclou un gran nombre de preses de mida petita, i en fase adulta poden menjar altres sauris i micromamífers. La serp blanca, i també la serp verda i la colobra bastarda són interessants per al control dels talps.

Les aus són un grup rellevant a la vinya per la seva capacitat de control de plagues i pel seu interès de conservació i atractiu ecoturístic. Les mallarengues, per exemple, són uns grans insectívors. D'altra banda, val la pena tenir en compte les òlives i els ratpenats, ja que estan actius durant la nit, en el mateix moment en què vola el corc de la vinya i ajuden a controlar-lo. 🌸

del seu ampli espectre alimentari són les **crisopes**, tant per la vinya com per altres cultius. Es caracteritzen per tenir unes ales grans respecte al seu cos amb una nervadura que sembla feta de blanda de color verd clar. Les larves són molt voraces, s'alimenten d'ous i juvenils d'àcars i insectes. De fet, són tan voraces que els ous estan separats l'un de l'altre posats individualment a l'extrem d'un fil d'un centímetre de llarg aproximadament. D'aquesta manera, quan els ous eclosionen, les larves noutates no es mengen entre elles. Els adults de crisopes tenen una dieta mixta: mengen insectes, però també pol·len i nèctar i, per tant, els podem afavorir amb els closos, les cobertes verdes i les illes arbustives florides.